

Eduskunta / Sosiaali- ja Terveysministeriö

Lääkärikeskus Aava Oy

Kirjallinen lausunto kuulemistilaisuuteen 23.02.2021

ASIA: Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Lääkärikeskus Aavalta lausuntoa hallituksen esitykseen hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi.

TEEMA: Palvelujen hankkiminen yksityisiltä palvelutuottajilta

Lääkärikeskus Aava Oy kiittää tilaisuudesta tulla kuulluksi.

Yleisarvio hallituksen esityksestä

Aavan mukaan hallituksen sote-esitys ei sisällä riittävästi kannusteita palvelujärjestelmän kehittämiseen ja uudistamiseen. Siinä ei myöskään esitetä riittävästi konkreettisia keinoja sote-uudistukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Ilman merkittäviä korjauksia ja täydennyksiä hallituksen esitykseen ei sote-uudistuksella saavuteta sille asetettua keskeistä tavoitetta, päinvastoin. Uudistuksen myötä julkisrahoitteisten sote-palveluiden saatavuus heikkenee, eriarvoisuus lisääntyy ja kustannukset nousevat.

Sote-uudistuksen kunnianhimoisten tavoitteiden saavuttamiseksi täytyy voida hyödyntää kaikkia käytettävissä olevia resursseja tarkoituksenmukaisella ja optimaalisella tavalla, myös yksityisellä sektorilla tarjolla olevia.

Perusteltu tavoite kustannuskasvun hillitsemisestä

Väestön ikärakenteen muutos ja siitä aiheutuva huoltosuhteen nopea heikkeneminen 2020-luvulta lähtien on ollut sote-uudistuksen käynnistämisen keskeinen peruste. Jotta sote-uudistuksen tavoitteet paremmasta ja oikeudenmukaisemmasta palveluiden saatavuudesta voidaan saavuttaa, on koko palvelujärjestelmän tuottavuutta pystyttävä parantamaan merkittävästi.

Valtaosan sote-palveluista tuottavat edelleen julkiset palveluntuottajat ja järjestämisvastuu on julkisella sektorilla yksinään. Suomen eri alueilla,

paikallis- ja aluetasolla, tehdään kuitenkin paljon yhteistyötä julkisen sektorin ja yksityisten palvelutuottajien välillä. Tästä yhteistyöstä ja yksityisen sektorin hyödyntämisestä sote-palveluiden tuotannossa on pääsääntöisesti hyviä kokemuksia: palveluiden saatavuus, saavutettavuus ja laatu ovat parantuneet - tärkeimpänä kustannustehokkuus.

Jos yksityisen sektorin kanssa tehtyä tuloksekasta yhteistyötä rajoitetaan ja vähennetään lainsäädännöllä esitetyllä tavalla, kasvavat kustannukset arvioituakin nopeammin ja tuottavuus heikkenee. Tällöin ei saavuteta sote-uudistukselle asetettua tavoitetta kustannuskasvun hillitsemisestä.

Ajattelu julkisen sektorin oman tuotannon ensisijaisuudesta rajoittaa hyvinvointialueiden mahdollisuuksia etsiä ja hyödyntää kustannustehokkaimpia keinoja vastuullaan olevien palveluiden järjestämiseksi. Tämän vuoksi yksityistä sektoria ei tule rajata ulos.

Esimerkkejä hyvinvointialueiden toimintamahdollisuuksien rajoittamisesta

Hallituksen esityksessä rajataan voimakkaasti tulevien hyvinvointialueiden mahdollisuuksia organisoida palvelutuotantonsa tehokkaasti ja hyödyntää yksityisen sektorin resursseja ja kapasiteettia - esimerkkinä ostopalveluiden/hankintojen rajaaminen.

Järjestämislakiesityksessä kielletään alihankintojen ketjuttaminen eli puututaan siihen, kuinka yksityinen palveluntuottaja organisoi julkiselle sektorille tuottamansa palvelut. Esimerkiksi alihankkijoiden käyttö rajataan, jolloin ammatinharjoittajalääkärit eivät voisi osallistua kansalaisten hoitamiseen.

Esityksen mukaan hyvinvointialue ei saa hankkia yksityiseltä sektorilta anestesiassa tehtäviä toimenpiteitä.

Neuvolapalveluiden tulkitseminen viranomaistehtäväksi heikentää hyvinvointialueiden mahdollisuuksia organisoida alueensa palvelutuotanto tarkoituksenmukaisella tavalla.

Järjestämislakiesitykseen sisältyvä kirjaus siitä, että hyvinvointialueella pitää aina olla riittävä oma tuotanto, on hyvin tulkinnanvarainen. Lain perusteluista saa sen käsityksen, että omaa tuotantoa tulee olla reilusti yli puolet jokaisella toimialalla. Tämä tarkoittaisi sitä, että jatkossa hyvinvointialueiden pitäisi ottaa nämä palvelut omaksi työksi.

Edellä mainittuihin esimerkkeihin viitaten väite siitä, että mikään ei hallituksen esityksen myötä muutu nykyisestä ja että monituottajamallien sekä palveluseteleiden hyödyntäminen on edelleen mahdollista samalla tavalla kuin ennenkin, on vähintäänkin erikoinen.

Lopuksi

Toteutuessaan sote-uudistuksella on vaikutusta kaikkien suomalaisten arkeen vuosikymmeniksi eteenpäin. Siksi kyseinen uudistus on valmisteltava huolella. Erityistä huomiota on kiinnitettävä uudistuksen vaikutusarviointeihin. Suomessa olevaa terveydenhuollon kapasiteettia ei tule rajata, että palvelu on kansalaisille parasta ja kustannustehokasta.

On kyettävä vastaamaan myönteisesti kysymykseen: ”Syntyykö sote-uudistuksessa edellytykset tavoitteiden toteuttamiselle?”

Helsingissä 22.02.2021

Raija Tapio

toimitusjohtaja

Lääkärikeskus Aava Oy